

Nova Strava

Leto I. Štev. 11
Posamezna številka Din 1.—
Izhaja vsak prvi in tretji četrtek v mesecu

Naročnina
Mesečno Din 3.—
Četrletno „ 10.—
Polletno „ 15.—
Celoletno „ 25.—
Uredništvo in uprava:
Ljubljana, Dalmatinska ulica št. 8
Telefon št. 2132
Rokopisov ne vračamo — Poštni ček. račun 17.177.

SOCIJALNO - POLITIČNI IN STROKOVNI LIST.

Brez srčne kulture ni socializma ne demokratizma.

Več resnosti

Mrzlo nam postaja okoli srca in težka žalost pada vanj, kadar se zamislimo v prilike in neprilike političnega življenja na domačih tleh. To življenje ni lepo in reči moramo, da postaja iz dneva v dan bolj žalostno in ni izključeno, da tudi vsaki dan boljši usodepolno za naše nacionalne, gospodarske in socialne težnje in potrebe. Politika je res da bo, toda moral bi to biti boj za vsenarodni napredek, v ozadju bi morali stati izrazito strankarski ali morda celo osebni interesi. Politični boji nas Slovencev bi se morali voditi iz gledišča posebnega položaja in posebnih potreb Slovencev, ki bi morali svojo številčno podrejenost nadomestiti z nezlomljivo solidarnostjo in enotnostjo vseh, ki usodo naroda vodijo. Naše politično življenje bi moralo stati na višku resnosti in poštenosti, ob vsaki priliki bi morala priti do izraza težnja, da postavimo na tehtnico vse pozitivne sile v narodu in da smo v vseh vprašanih, ki se tičejo naših življenjskih, narodnih, gospodarskih in socialnih problemov tesno združeni v veliko celoto, ki disciplinirano kot en mož stoji na braniku naših interesov. Ako je kak narod, potem gotovo potrebujemo posebno mi Slovenci politiko, ki jo vodijo najbolj čista moralna načela in ki je daleč proč od slepega in neugnanega medsebojnega strankarskega ali osebnega sovraštva, od intrig in podtikavanja, od preganjanj, od ogabnega zmerjanja in smešnega zafrkovanja, od domišljave bahavosti onega ali drugega in konečno tudi daleč proč od mnenja, da ima samo ena vrsta ljudi po božji milosti ali po naravni volji neke vrste monopol na moralno, na poštenost, na zaslužnina svobode in demokracije, na socialno razumevanje za naše potrebe, na edino pravilno gledanje na naše državne notranje politične prilike, na udanost ljudstvu in državi, na pravilno obrambo interesov Slovencev in slovenstva, na pravilno razumevanje ljudske duše in naše nacionalne tradicije — druga vrsta ljudi iz naše srede pa da je do dna pokvarjena, sovražnik svobode in vsakega napredka, zatiralec vere in verskih svetinj, uničevalec demokratičnih osnov človeške družbe, tiran in diktator, sovražnik socialnega napredka v narodu, zaničevalec domače kulture, na splošno ljudje, ki so na vseh koncih in krajih izkoreninjeni in ki niso vredni, da se jim mlinski kamen obesi na vrat. Vidimo in doživljamo pa nasprotno. Posebno zadnji časi na vseh koncih in krajih kažejo znamenje, da smo se Slovenci odločili, da se hočemo do kosti izgrizti, da hočemo do dna iztrebiti vse, kar noče biti uniformirano. Vsaka najmanjša domača zadevščina nam je takoj bombastičen povod, da otvorimo križarsko vojsko in se do neusmiljenosti izdelamo. Nič nam ni mar čast in poštenje posameznika, trudimo se, kaj in kako bi zapisali, da bi bolj užgalo in bolj dvignilo instinkte. Nihče se tudi ne zgrozi, če vedoma napiše neresnico, v užitek nam je, ako se nam posreči iz

Vsebinska: Več resnosti — Jubilejne narodnosocialistične slavnosti v Pragi — Sanacija bratovskih skladnic — 20 letnica majniške deklaracije — Češkoslovaški narodni socializem — Kolektivna pogodba stavbincev — Rudarsko zavarovanje — Strokovni vestnik — Odkrita beseda — Zanimivosti in pripombe.

R. Juvan:

Jubilejne narodnosocialistične slavnosti v Pragi

90.000 ljudi v sprevođu. Velike ovacije Vaclavu Klofaču. Pozdrav prezidenta dr. Beneša na stadionu. Slavnostna instalacija dr. Petra Zenkla za praškega primatorja. Ogromne manifestacije mladine in Straže svobode. Zmaga demokracije in svobode. Jugoslovanska delegacija navdušeno pozdravljena.

O binškojnih praznikih so se vršile v Pragi velike jubilejne slavnosti o priliki 40letnice narodnosocialistične stranke. Toda to ni bila samo slavnost politične stranke, temveč to je bil triumf velike ideje Vaclava Klofača in zmaga češkoslovaške demokracije. To je bila proslava vsega češkoslovaškega naroda od inteligenta do zadnjega delavca. Kdor je videl to veliko navdušenje, se je moral prepričati, da je vsa gonja, ki je naperjena proti češkoslovaški državi popolnoma odveč, ker narod ljubi svojo državo in je pripravljen za to državo doprinesti največjih žrtev. Pri teh slavnostih so bili zastopani tudi jugoslovanski delegati ter so se tudi oni na lastne oči prepričali o zmagoslavju na pohodu češkoslovaške socialistične stranke.

Predloga k slavnostnim dnevom.

Jugoslovanska delegacija je prispela v Prago v petek, dne 14. maja t. l., ter je bila na Wilsonovem kolodvoru pristrčno sprejeta. Delegate se je odpeljalo v hotel «Paris», kjer so bile pripravljene sobe. Še isti dan je bila naša delegacija povabljena, da prisotuje slavnostnemu ustoličenju dr. Petra Zenkla za praškega primatorja. Zbrali smo se korporativno in pozdravili novega primatorja že v sprejemni sobi, nato pa smo šli v dvorano, kjer se je izvršil slavnostni akt.

V soboto, dne 15. maja t. l., ob 10. uri dopoldne je položila jugoslovanska delegacija krasen venec na grob neznanega vojaka. Istočasno pa je položilo venec tudi predsedstvo Narodnosocia-

muh delati slone, ali ako imamo dober dan za zbadljive dovtipe, za žaljivo prikazovanje raznih izmišljenih afer. Izgleda, da smo si napovedali pravo, čeprav sicer nekrvavo državljansko vojno, ki operira z najbolj nevarnimi strupenimi plini: z zastrupljanjem duš in src, z uničevanjem javne morale in našega skupnega ponaša. Če takole gledamo po svetu, nikjer ne najdemo, da bi se številčno mal narod, ki je gospodarsko in socialno šibak in sloge nujno potreben, tako medsebojno obljajal kakor je navada pri nas. Kdo nosi za to odgovornost, kdo je moralno prvi poklican, da se ojuhači in reče: Ne tako! Vrag nas mora vzeti, ako bo pri nas vodila prvo besedo politika tistih, ki pridigujejo o vodi, sami pa pijejo vino. Kdor govori o morali, o potrebi vsenarodne skupnosti, o naših velikih socialnih in gospodarskih potrebah, ki morajo biti naš skupni program, ta mora prvi bežati od plota, na katerega se naslanjajo babnice, ki puščajo čez jezik besede, kakor gre prosto in nepremišljeno voda čez mlinsko kolo. V plemenitem tekmovanju je naša rešitev! Ni dober kristjan tisti, ki samo grehe drugih vidi; tudi ni dober Slovenec tisti, ki misli, da je to samo on in nihče drugi.

listične stranke s predsednikom Vaclavom Klofačem na čelu.

Slavnostno zborovanje ustanoviteljev stranke.

Ob pol 11. uri dopoldne se je vršilo v magistratni dvorani zborovanje ustanoviteljev stranke, katero je otvoril in vodil predsednik Vaclav Klofač. Dvorana je bila polna starih strankinih sodelavcev in gostov. Navzoči so bili poleg Vaclava Klofača tudi ministra dr. Franke in Tučny, primator dr. Peter Zenkl in strankini poslanci in senatorji. Stari borci so bili ginjeni, ko je Vaclav Klofač v svojem govoru podal zgodovino pokreta in se spominjal vseh težkih časov, katere so preživljali idealni borci v Avstriji, predvsem pa med vojno. Nato so govorili zastopniki gostov, in sicer so govorili predstavniki Francozov, Angležev, Amerikancev, Avstrijcev in za jugoslovansko delegacijo tov. Juvan. Vsi govori so bili sprejeti z ogromnim navdušenjem. Po velikem zborovanju pa je bilo skupno kosilo, katerega je priredil primator dr. Zenkl v reprezentančnem domu. Na tem kosilu je bilo navzočih okrog 150 gostov in tudi tu se je spregovorila marsikatera navdušena beseda.

Vsestrokovna konferenca v dvorani Radio.

Ob 15. uri se je nato vršila velika konferenca strokovnih organizacij v veliki dvorani Radio, kateri je predsedoval senator Panek, obširno poročilo pa je podal osrednji tajnik ČOD minister Alojzij Tučny. Tudi tu je bila navzoča jugoslovanska delegacija ter sta v njenem imenu spregovorila tov. Rupnik in dr. Alujevič. Navzoči številni delegati so posebno zunanje goste toplo pozdravili, med tema pa so bili najbolj navdušeno pozdravljeni zopet Jugoslovani.

«Prodana nevesta» v operi.

Ob pol 20. uri se je vršila v Narodnem gledališču slavnostna predstava in

Slepi in divji strasti, ki razjeda naše življenje, ni ničesar več sveto. Vsako dejanje in nehanje, vsak korak dobiva politično barvo ali zvok. Vse je samo politika. Klanci se prestavljajo po političnih vidikih, ovinki se izravnava po osebnih potrebah, socialni boji po podjetjih se presojuje po dobrih in slabih zvezah, po dobrih ali slabih političnih uslugah tega ali onega interesenta. Kamorkoli pogledamo, vidimo, da so vrste razklane, da gineva prijateljstvo in tovarištvo, smisel za medsebojno pomoč in čut skupne odgovornosti za usodo bodočih rodov.

Taka razravnost psihološko usodepolno kvarno vpliva na pripravljenost zadostiti socialnim zahtevam in potrebam časa, delavcev in nameščencev. Vsakdo, ki bi moral spoštovati socialno zaščito naroda in mu to ne gre v račun ter kvari njegove osebne dobičkaželjne ambicije, se tolaži z zaščito, ki jo bo imel pod vsakim pogojem, ker je on «politično važna in vplivna oseba v kraju». Politični vihar je razdejal moralno in grozi uničiti naše socialne pridobitve ter zavreti naš socialni napredek. Zavedajmo se, da kapitalistu vse prav pride, tudi politika, pokvarjen kapitalist pa zna politiko prav posebno «pametno» izkoristiti.

se je pri tej priliki uprizorila večno lepa Smetanova «Prodana nevesta». Gledališče nabitno polno. Pred predstavo je imel slavnostni govor predsednik Vaclav Klofač, katerega besede so zopet užgale ogromne množice. Opero je dirigiral nam dobro znani kapelnik Vaclav Talich, ki je nam Slovincem dobro znan, saj je bil veliko let kapelnik v ljubljanski operi. Da je bila predstava na višku, ni treba niti omeniti, saj je znano, kako predstavljajo bratje Čehi «Prodano nevesto». Med predstavo pa se je vršilo več raznih prireditev in posebno učinkovit je bil umetni ogenj na Slovanskem otoku in na Vltavi, kjer je bilo zbranih gotovo več kakor 100.000 opazovalcev. Dokaz, da je bila že takoj prvi dan slavnosti vsa Praga razpoložena v znaku teh velikih prireditev.

Manifestačni spreved po Pragi.

Največje zanimanje je vladalo za velik spreved, ki je bil napovedan za nedeljo, dne 16. maja. Na Vaclavskem trgu pred Melantrichom je bila postavljena ogromna tribuna, na katero so imeli dostop samo voditelji in funkcionarji stranke in gostje. Kakor je sicer živahno na Vaclavskem trgu, ko švigajo avtomobilji in tramvajski vozovi, tako je bilo ta dan popolnoma mirno, ker je bil po vseh glavnih ulicah promet ustavljen. Vedeli smo, da bo ta spreved zgovoren dokaz velikega 40letnega dela, toda priznati moramo, da je spreved uspel nad vse pričakovanje. V sprevođu je korakalo nad 90.000 ljudi in je trajal točno od 9. ure dopoldne do trideset na 2. popoldne. Skoraj pet ur so se valile ogromne množice, vzklkajoč in pozdravljajoč svoje voditelje, goste in zlato Prago, neutrujeni, četudi je trajalo še nekaj ur, predno so prišli na veliki Masarykov stadion. Njim je sledila Straža svobode v lepih uniformah, katerih število gotovo ni bilo manje od 6000. Nato je sledila Mladinska organizacija v lepih krojih, 12.000 po številu, navdušeno pozdravljena od tisočev in tisočev v špalirju. Kdor je gledal to mladino, je moral priti do prepričanja, da je bodočnost češkoslovaške države in bodočnost narodnega socializma zasiigurana ob velikem navdušenju, katerega je kazala ta mladina. Pero in kladiivo je korakalo zmagovito po praških ulicah in srca vseh so igrala v veselju, ko smo videli to naidebudno mladež. Nato so sledile ženske organizacije zopet v tisočih, tako da jih skoraj ni bilo mogoče prešteti. In končno predstavnikj raznih strokovnih organizacij, predvsem vrli kovinarji, poštarji, železničarji itd. in za njimi članstvo raznih organizacij, razdeljenih po župah iz vse Češkoslovaške. V sprevođu je bilo na tisoče in tisoče zastav in raznih napisov, ki so spominjali na vojno in predvojno dobo in ki so kazali pot tudi v bodočnost. Vsa ta ogromna množica se je ob 3. uri popoldne zgrnila na Masarykovem stadionu in pričakovala, da pride tjakaj prezident republike.

Prezident dr. Beneš na stadionu.

Ob 3. uri popoldne je bil stadion poln. Vse je nestrpno pričakovalo, da se pojavi prezident republike. Točno ob 4. uri se prikaže pri vbođu v stadion avtomobil s prezidentovo zastavo. Fanfare zatrobijo in deset in deset tisoči

Sanacija bratovskih skladnic

—k Bratovske skladnice, ki soriadi vojne in povojne inflacije zašle v velike plačilne težave, so bile predmet neštetihih anket, konferenc in 'shodov,' kako obvarovati to eminentno važno institucijo na odgovarjajoči višini, da bo služila v polni meri svojemu nadvse važnemu namenu.

Kriza v premogovni industriji je krizo bratovskih skladnic še povečala, ker je število zavarovancev stalno padalo, rastle je pa število upokojencev in rentnikov. Že itak mali zneski, ki so jih rentniki prejeli, ki so bili podobni bolj miloščini kot pa upoštevanja vredni renti, so gospodarsko čedalje bolj ogrožale obstoj bratovskih skladnic. Že leta 1934. so bratovske skladnice načenjale zadnje rezerve, tako da se je premoženje bratovskih skladnic stalno zmanjševalo.

Leta 1935. je izšla uredba o sanaciji bratovskih skladnic, s katero je bil osnovan centralni sanacijski sklad, v katerega so prispevale glavne bratovske skladnice v Ljubljani, Zagrebu, Sarajevu in Beogradu, poleg tega pa je bila za ta sklad določena še posebna davščina na premog, ki se uvaža v našo državo po rekah. Pokazalo pa se je, da tudi ta sanacijski program ne bo dosegel svojega namena, ker so bila sredstva nezadostna.

Glavna bratovska skladnica v Ljubljani je v letu 1935. iz tega sklada prejela komaj 550.000 Din stvarne podpore za kritje svojih velikih obveznosti.

Leta 1936. je izšla zopet nova uredba, ki je delno dosegla povečanje dohodkov, vendar ti dohodki niso mogli kriti vseh neizbežnih izdatkov.

Glavna bratovska skladnica v Ljubljani je po tej novi uredbi pač prejela v letu 1936. nekaj čez štiri milijone dinarjev prispevkov iz centralnega sanacijskega sklada, pa tudi ta sredstva niso zadostovala za kritje vseh tekočih obveznosti.

Ljubljanska glavna bratovska skladnica je morala ponovno poseči po svojem premoženju, ki je s tem padlo na 13 milijonov dinarjev.

Razumljivo je bilo, da bi tak način gospodarjenja upropastil celoten ustroj bratovskih skladnic in je bilo treba pravočasno ukreniti potrebne korake, da se ta predvidena nesreča prepreči.

Na merodajnem mestu je ležalo nešteto predlogov in načrtov, kako sanirati ogrožene bratovske skladnice, ki so jih vložile strokovne organizacije, posamezniki in bratovske skladnice same. Problem sanacije je toliko težji, ker se sredstev s povišanjem prispevkov zavarovancev ne da dobiti, saj so prispevki zavarovancev že danes prekoračili možno višino odstotka medznih prejemkov.

Jasno je, da brez državne pomoči ne bo šlo, posebno zaradi dejstva, da so druge države v Evropi vprašanje sanacij bratovskih skladnic rešile le s pomočjo države, o čemer smo v našem listu že pisali.

Morala je priti nova uredba, ki jo je 13. maja letos na svoji seji sprejel gospodarsko-finančni odbor in istega dne tudi ministrski svet.

Nova uredba uvaja, splošno obremenitev domače montanske produkcije in uvoženega blaga, tako da bo za sanacijo bratovskih skladnic prispevala celokupna naša rudarska industrija v državi.

Cel sanacijski načrt se je zavlačeval ravno zaradi odpora plačevanja najbolj rentabilnih rudnikov na jugu naše države, ki niso hoteli prevzeti novih obremenitev ter so težjiše celega vprašanja valili v breme rudnikov na severu, to je pri nas, ki pa se ne nahajajo v ugodnem položaju. Trditi moramo celo, da so dobijčki Trboveljske premokopne družbe naravnost beraški napram dobijčkom na jugu, ki si jih z najrazličnejšimi sredstvi ustvarjajo. Kdo drugi potem lahko prevzame nova bremena za

pozdravljajo prezidenta, ki je prišel s svojo soprogo, da pozdravi svoje najvernejše državljane. Prezidenta dr. Beneša so povedli na poseben oder, kjer so mu bili predstavljeni glavni funkcionarji in gostje. Nato je pozdravil prezidenta v daljšem govoru Vaclav Klofač. Prezident dr. Beneš se je za pozdrav zahvalil ter v daljših izjavah povdarjal vzorno organizacijo češkoslovaških narodnih socialistov, pri kateri je imel tudi on priliko sodelovati daljšo dobo. Nad eno uro so trajale velike ovacije državnemu poglavarju in so dosegle svoj vrhunec, ko je odhajal iz stadiona. Nato je izvajala Straža svobode nekatere vaje, ki so navdušile velike množice, po 6. uri zvečer pa so se množice razšle.

Slavnostni koncert.

Ob 8. uri zvečer se je vršil v Smetanovi dvorani reprezentančnega doma slavnosten koncert. Dvorana je bila zopet polna, ki je navdušeno pozdravila svojega voditelja Klofača, ko je pred koncertom spregovoril nekaj bodrilnih besed. Po koncertu pa so se vršile razne prireditve tako na Slovanskem otoku, dvorani Lucerne, v dvorani Radia itd., katere vse so bile sijajno obiskane.

Ženski strankin kongres.

V ponedeljek, dne 17. maja t. l. ob 9. uri dopoldne se je vršil v veliki dvorani Narodnega doma v Kr. Vinohradih veliki zbor češkoslovaških žen, ki so organizirane v narodnosocialistični stranki. Dvorana je bila polna in tudi tu je vladalo navdušenje, kakor na vseh ostalih zborovanjih. Zboru je predsedovala poslanikinja Zeminova. Zbor pa so pozdravili zastopniki Angležev, Francozov, Amerikancev in Jugoslovanov. Na tem zboru je govoril tudi primator dr. Zenkl. Istočasno pa se je vršil v dvorani Lucerne

Veliki zbor mladinske organizacije.

Na zboru je bilo navzočih nad 3000 mladih borcev, ki so s stvarnimi razpravami pokazali popolno zrelost za ideje Vaclava Klofača. Na zborovanju

je bil posebno navdušeno sprejet govor zastopnika Jugoslovanov tov. dr. Alujevića. Ob istem času pa so se vršila zborovanja strankinih obrtnikov in trgovcev, Česke obce junakov, Straže svobode itd., ker je vsaka strankina organizacija smatrala za svojo dolžnost, da pri tej priliki pokaže svojo moč in silo.

Popoldne so se vršili razni izleti ter je bila jugoslovanska delegacija povabljenjena, da se udeleži izleta na grad Lane, kjer biva sedaj prezident Osvoboditelj dr. T. Masaryk. Ko smo si ogledali grad Lane, smo na koncu prijetnega gozdiča pričakovali, da se pripelje mimo prezident Masaryk. Ni bilo treba dolgo čakati, ker kmalu nato se je pripeljal mimo prezident v spremstvu svojega sina in hčerke. Da smo Jugoslovani navdušeno pozdravili prezidenta z »Zdravo prezident Osvoboditelj!« se razume. Poleg nas pa so pozdravljali prezidenta še stoteri drugi, ki so pri tej priliki hoteli videti svojega sivolaslega poglavarja.

Po prihodu v Prago smo priredili v Tyrševem domu nekaj mal jugoslovanski večer, na katerega smo povabili predsednico za zunanje goste sestro Plaminkovo in nekatere druge funkcionarje, ki so nam bili ob nepozabnih dnevih vedno na razpolago. Posebno moramo omeniti, da ima za bivanje naše delegacije v Pragi prav posebne zasluge naša neumorna in požrtvovalna Meta Dudova, katero upravičeno nazivljamo naš »jugoslovanski konzul«. Na skromen način smo se zahvalili našim gostiteljem, toda v resnici preskromen, ker za veliko pozornost, katero so nam izkazovali bratje Čehi, skoraj da nimamo besede, s katero bi se mogli in morali zahvaliti.

Praške slavnosti ostanejo nepozabne. Znova smo se prepričali, kaj zmora idealizem, energija in vera v lastnega sebe in svoj narod. Polni navdušenja smo odhajali iz Prage z odločno voljo, da bomo tudi mi nadaljevali delo za velike ideje Vaclava Klofača, ker tudi te ideje prinesejo lahko velike koristi za našo državo in za delovno ljudstvo.

sanacijo bratovskih skladnic, kakor rudniki na jugu s svojimi ogromnimi dobijčki, ustvarjenih od koristi zniževanja mezd v drugih rudarskih podjetjih.

Pričakovati je, da se bodo z novo obremenitvijo rudnikov na jugu, ki znašajo samo pol odstotka fakturne vrednosti prodanega premoga, zbrala dovolj velika sredstva, ker se lahko računata z vrednostjo naše rudarske produkcije, ki znaša poldrugo milijardo dinarjev letno.

Ostali dohodki, veljavni po prejšnjih uredbah, ostanejo neizpremenjeni, ki znašajo za uvoz črnega premoga iz inozemstva 2 Din od tone gotove kakovosti in 25 Din od tone za premog boljše kakovosti, dalje za uvožen koks v industrijske svrhe 2 Din od tone itd.

Potrebna sredstva za zagotovitev rent staroupokojencem, ki so bili upokojeni pred 1. aprilom 1925, se dobe na ta način, da bo slovenska rudarska industrija poleg sedanjega polodstotnega prispevka plačevala še polodstotni prispevek posebej v ta namen.

Z novo uredbu se pričakuje, da se bodo zbrala lahko znatnejša sredstva za sanacijo bratovskih skladnic, ki bo-

do morda spravila to pereče vprašanje za doledno dobo z dnevnega reda.

Seveda se s to uredbu ne bo dalo rešiti vprašanje poviškov rent, da bi odgovarjale današnjemu življenjskemu standardu, vendar je temelj ustvarjen, da se bo lahko šlo na zadovoljivo rešitev tudi tega važnega vprašanja. Uredba nam ni znana, ter smo posneli podatke od vplivnih oseb in časopisnih vesti, ki nam zatrjujejo, da gledamo lahko z optimizmom v bodočnost.

Z novo uredbu se je vendar doseglo zagotovitev pokojnin, ki so do danes višele v zraku, od katerih je odvisno 56.884 upokojencev in njih svojcev, upokojenih po starih in novih pravilih ter 10.300 rudarjev in topilniških delavcev, ki preživljajo nad 21.000 ljudi.

Upajmo, da bo z učinkom nove uredbe konec strahu in bojazni, da bi upokojenci ne prejeli redno svojih rent in da bodo tudi rudarji z vedrejšim čelom gledali v bodočnost, zavedajoč se, da je njihova starostna preskrba zagotovljena.

Ko bo uredba objavljena, se na to vprašanje še povrnemo.

Začetek je tu in to je dobro znamenje.

20 let majniške deklaracije

—k Navdušenje in enotno hotenje je vladalo v dušah in srcih slovenskega naroda v dnevih, ko so se zbirali podpisni za majniško deklaracijo. Saj je bilo slehernemu Slovencu znano besedilo krfske deklaracije.

Majniška deklaracija je sicer nosila okvir habsburške dinastije, pa to ni motilo nikogar, ker tega okvira nihče ni resno vzel v poštev, misleč, da je to le taktična poteza z ozirom na težak in nevaren položaj, v katerem so se Slovenci nahajali.

Časi se pa spreminjajo. Danes po 20 letih zaznamo, da okvir habsburške dinastije v majniški deklaraciji le ni bila zgolj taktična poteza, marveč tudi iskrena želja nekaterih, ki so pri majniški deklaraciji sodelovali.

Zato ni odveč, ako povdarimo svoje prepričanje, da majniške deklaracije niso ustvarili politični voditelji, marveč je bila ona le spontan izraz preobrata, ki se je izvršil v mišljenju našega naroda.

Težke vojne razmere, odpor proti vojni, prepričanje, da je usoda Avstrije

zapečatena, delo naših meč v tujini, spontane simpatije do Srbov, vsi ti vzroki so dali pobudo enotnemu hotenju, da hočemo Slovenci postati na svoji zemlji svoj gospod.

Nobena tajnost ni bila več, kaj hoče in želi ogromna večina. Pod tem vtisom se je podpisovalo majniško deklaracijo in ta vtis marsikomu ni bil všeč, ki ga je motril z mešanimi občutki.

Danes si lastijo zasluge za majsko deklaracijo razni voditelji, ki jim je bil habsburški okvir v resnici pri srcu.

Narod je šel svojo pot, ta je potegnil za seboj vse, prav vse in tudi voditelje političnih strank.

Spontana narodova volja je zmagala. Pomagala pa je nesposobnost avstrijske vojaške in civilne uprave in intrisigentnost nemških političnih strank.

Ko obhajamo dvajsetletni spomin zgodovinskega dogodka v razvoju našega naroda, se nam iskro oči ob misli, da je bila narodova volja močnejša od požnih želja onih, ki so hoteli ohraniti »habsburški okvir«.

Češkoslovaški narodni socializem

—ič— Veliki sprevod članov narodnosocialistične stranke ob priliki proslave štiridesetletnega dela je pokazal vsem udeležencem praških slavnosti moč organizacije in zavednost, ki nista posledici diktatorskih stremeljenj. Ogromne množice so pozdravljale strankinega ustanovitelja in dolgoletnega predsednika z navdušenjem in iskreno ljubeznijo. Gledalci so lahko občudovali organizirano mnogoto, ki je pripravljena vsak čas braniti češkoslovaško demokracijo.

Na čelu sprevoda so bili uniformirani oddelki »Straže svobode« (SS), za njimi je sledila mladina kot predstraža ostalega članstva. Pogled na te uniformirane oddelke je bil sicer v navideznem nasprotju z idejo resnične demokracije, toda dobrega poznavalca zunanjepolitičnih in s tem zvezanih notranjepolitičnih dogodkov v republikli in njeni najbližji okolici, tudi ta način preventivne obrambe ni motil.

Strankini voditelji so v svojih izjavah ob priliki proslave povdarjali, da se je strankin program v štiridesetletnem delu znatno izpopolnil in deloma tudi izpremenil, toda glavna misel je ostala ista in je izražena v načelu: **enakost med narodi — enakost v narodu.**

Vse napake ter socialne in ekonomske neenakosti morajo najti primerno zdravilo v narodu, v katerem so nastale. Le na ta način je mogoče rešiti vse probleme v skladu s potrebami in z možnostmi prizadetega naroda. Nasprotno od marksizma in drugih socializmov je videl češki narodni socializem boljše bodočnost za narod in posameznika v sintezi nacionalizma in socializma.

Češkoslovaški narodni socializem je nastal v dobi socialnega prebujenja, ko se je delavstvo zavedlo svoje važnosti in interesne povezanosti in ko je bilo treba tudi češkemu delavcu določiti idejne smernice bodočega udejstvovanja.

Narodni socializem je zbral okrog sebe delavstvo, ki je hotelo biti del mednarodne družbe, toda ne kot član stanu, temveč le kot član samostojnega naroda. Združitev socialne in nacionalne ideje pa je omogočila sodelovanje narodno-socialističnega delavstva z velikim delom srednjih slojev. **Socialna ideja je postala vprašanje enakosti mesto prejšnje borbe med stanovl.**

Narodno-socialistični pokret je posledica demokratičnega naziranja, ki ne izključuje ljubezni med posameznimi pripadniki naroda in ki obsoja egoizem avtoritarnih ideologij. Posameznik mora biti spoštovan, čeprav se mora podrediti inteserom skupnosti. Sporj med stanovl in posamezniki morajo biti rešeni v vidu sporazuma in medsebojnega sodelovanja. **Češkoslovaški narodnosocialistični pokret pojmuje narod kot rezultat ljudske solidarnosti in ne kot posledico kakršnekoli druge mistične sorodnosti med ljudmi.**

Politika narodnega socializma je uvidna in pošena. Ona se ne poslužuje demagoških sredstev ter ne išče uspehov v oblasti čustev in strasti neodgovornih mas. Zato je tudi združitev nacionalne in socialistične ideje daleč od vsake demagogije in predstavlja stvarni program po Klofačevem reku: »Oni, ki ne ljubi naroda, ne ljubi države; oni, čigar socialna zavest globoko spi, ni patriot in nima nacionalne zavesti.«

Realno pojmovanje socializma in nacionalizma ima za posledico ugotovitev, da živi narod le v posameznikih, ki ga sestavljajo. **Mesto kolektivistične ideje stopa v ospredje ideja bratstva, ki je mogoča samo med svobodnimi in enakopravnimi posamezniki.** Sintezi socializma in nacionalizma v programu narodnega socializma na Češkoslovaškem je torej sledil najvišji ideal demokracije in človeštva!

STROKOVNI VESTNIK

Iz podružnic

Kolektivna pogodba stavbincev

Pogajanja za kolektivno pogodbo stavbinskega delavstva so bila dne 26. maja t. l. končana. Za bansko upravo je bil navzoč inspektor dela ing. Gorjanec Josip, za Združenje pooblaščenih graditeljev g. Zupan Miroslav, za Združenje zidarskih in studenčanskih mojstrov Kalc Jakob, za Združenje tesarskih mojstrov Kregar Josip, dalje so bili zastopani delegati Narodne strokovne zveze tov. Žerjal Drago in Pracni Hinko, Savez gradjevinskih radnika Tratar Ignac in Šušteršič Franc, za Jugoslovansko strokovno zvezo Grošelj Joško, za Zvezo združenih delavcev Pirih Mirko in za Delavsko zbornico Stanko Jurij. Soglasno se ugotavlja: 1. besedilo kolektivne pogodbe z dodatnimi spremembami, kakor so bile sprejete na današnjih pogajanjih, se odobri in tvori sestaven del tega zapisa; 2. pri kr. banski upravi se izvrši intervencija zaradi precizne stilizacije besedila glede javnih del ter se zato pooblašča g. Zupan Miroslav, Kalc Jakob in Stanko Jurij, ki unesejo dokončno stilizacijo v kolektivno pogodbo; 3. čistopis kolektivne pogodbe v smislu določb uredbe o določanju minimalnih mezd in sklepanju kolektivnih pogodb se izdelata tekom prihodnjih dni in dostavi vsem prizadetim v podpis; 4. pogodba stopi v veljavo z dnem 4. junija 1937 ter se predloži banski upravi in ostalim prizadetim faktorjem.

S tem je končana dolgotrajna borba za kolektivno pogodbo, ki se je vršila med zastopniki delavstva in delodajalci ter moramo ugotoviti, da je delavstvo pri danih razmerah z uspehi jako zadovoljno. Naloga stavbinskega delavstva pa bodi, da vodi borbo za izboljšanje kolektivne pogodbe.

Rudarsko zavarovanje

— k Število zavarovancev pri bratovskih skladnicah je lani naraslo za 500 članov, torej na skupno 10.326 članov, kar pa ne dosega števila zavarovancev 16.757 članov v letu 1925.

Pregled o stanju zavarovancev pokaže sledečo sliko:

Premogovniki: v l.	1929	1935	1936
Hrastnik	1176	565	563
Kočevje	375	87	77
Krmelj	472	237	238
Laško	684	562	606
Leše	146	—	—
Ljubljana	386	258	305
Rajhenburg	794	175	231
Trbovlje	4816	2549	2518
Velenje	1323	806	836
Zagorje	1142	627	666
Zelezarstvo: v letu	1929	1935	1936
Celje	396	275	268
Jesenice	2313	2397	2132
Ravne	344	251	280
Štore	261	259	291
Mežica	969	888	815

Iz tega sledi, da je bilo polnopravnih zavarovancev v letu 1929 v **premogarstvu**, 11.304, da pa je do leta 1935. padlo na 5876.

V železarstvu in topilništvu je pa slika ugodnejša. V letu 1929. je bilo zaposlenih 4383 delavcev, v letu 1935. 4070, v letu 1936. pa že 4285.

Poslovno poročilo Glavne bratovske skladnice navaja, da je imela **Pokojniška blagajna** leta 1936. 21.4 milijonov dinarjev dohodkov ter se je v letu 1936. premoženje zmanjšalo na 13.63 milijonov dinarjev.

Nezgodna blagajna je pa imela lani 3.08 milijone dinarjev dohodkov ter se je premoženje zmanjšalo na 5.13 milijonov dinarjev.

Bolniški sklad je narasel na 2.4 milij. dinarjev, ki je namenjen zgraditvi okrevališča za zavarovance in svojece.

Sklad za brezposelne je imel dohodkov 0.64 milij. dinarjev, izdatkov pa 0.34 milij. dinarjev ter se je premoženje povečalo na 0.5 milij. dinarjev.

Banska uprava je votirala za brezposelne rudarje iz bednostnega fonda 100

tisoč dinarjev, Trboveljska premogovkopna družba pa 600.000 dinarjev.

Iz poročila dalje posnemamo, da še nimajo predpisanih skladov bratovske skladnice v Celju, Jesenicah, Ravnah in Zagorju, izkazujejo pa nad 10 odstotkov prebitka.

Bolniški stalež je bil lani zelo visok, padlo pa je zdravljenje na tuberkulozi.

Ta bežna slika jasno govori o važnosti bratovskih skladnic za starostno, nezgodno in bolniško preskrbo zavarovancev in njih svojcev, zato bo marsikomu v uteho, da bo nova uredba premaknila pasivno denarno stanje v aktivno uravnovešenost. Po kalkulaciji nadej po novi uredbi se računa letni dohodek od novih vplačil okoli 14 milijonov dinarjev, kar strokovnjaki smatrajo za zadostna sredstva, namenjena sanaciji pasiv pri bratovskih skladnicah. Upajmo, da bo letno poročilo v prihodnjem letu odgovarjalo optimizmu, ki nas spremlja danes, ko smatramo, da je zavarovanje rudarjev in topilničarjev z novo uredbi na potu popolne in uspešne sanacije. Upajmo!

Maribor. Naša podružnica se prav lepo razvija in dosledno izpolnjuje svoj načrtani program. Vpeljali smo predavanja za zaupnike in širše članstvo. Zaupniški tečaj se otvorijo še tekom tega meseca. V nedeljo, dne 23. t. m., smo priredili predavanje o socialnem zavarovanju. Zborovalna dvorana je bila dobro zasedena kljub lepemu vremenu, ki je vabil v naravo. Predavatelj tov. Rupnik iz Ljubljane nas je seznanil z najvažnejšimi določili starostnega zavarovanja, ki stopi v veljavo 1. septembra.

V poljudnih besedah je orisal dolgo križevno pot, ki so jo hodile strokovne organizacije, da je prišlo končno do te eminentno važne socialne institucije, ki sicer še ni popolna in ne obsega vsega delovnega ljudstva kot je to v drugih državah, posebno v Čehoslovaški, vendar je storjen začetek in dana podlaga, da se razvije v smer, ki bo služila celokupnosti delovnih ljudi. V zvezi s tem problemom se je predavatelj dotaknil gospodarskega položaja delovnega človeka in dokazal z raznimi primeri, da mora delavec za gospodarsko sanacijo današnje odvisnosti tudi sam nekaj storiti, ker samo staviti zahteve in nič žrtvovati je neresno delo.

Dokazal nam je, da je v samopomoči ključ rešitve današnjega gospodarskega izkoriščanja. Orisal nam je pomen in namen združnega gibanja ter je ob ključku obljubil, da bo o tem problemu obširneje govoril na prihodnjem predavanju. Za svoja izvajanja je predavatelj žel splošno pohvalo.

S tem predavanjem smo pričeli praktično izvajati program «Socialnogospodarske šole», ki jo bo vodil predsednik podružnice tov. Mahnič, s katero hočemo nuditi članstvu globlji vpogled v razna socialna in gospodarska vprašanja, ki z dnevnimi dogodki ustvarjajo bežno sliko skrajne neinformiranosti.

Prihodnje predavanje se skljuje pismeno, ker se moramo ozirati na razne druge važne socialne in nacionalne prireditve.

Mežica. V nedeljo, dne 23. maja t. l., se je vršilo v Mežici člansko zborovanje, katerega je sklicala podružnica NSZ v Mežici in katerega sestanka se je udeležilo tudi več tovarišev iz Črne. Sestanek je otvoril in vodil predsednik podružnice tov. Capuder, ki je po uvodnih besedah podal besedo predsedniku Izvrševalnega odbora tov. Rudolfu Juvan. V daljšem govoru je tov. Juvan poročal o vseh organizacijskih zadevah, o akcijah, katere je podvzela NSZ in podrobno obravnaval vprašanje minimalnih mezd, starostnega zavarovanja in sanacije bratovskih skladnic. Poročal je tudi o veliki proslavi, ki je bila o Binkoštih v Pragi ter pokazal na velike uspehe bratske organizacije v Čehoslovaški. Z ozirom na napade marksistične organizacije je pojasnil programatične razlike med nami in marksisti ter zavrnil neosnovane očitke na našo organizacijo in na naše funkcije.

Podrobno je poročal o našem notranjem organizacijskem delu in o pomenu in važnosti našega tiska. Apeliral je na red in disciplino v organizaciji, ker le ako vlada v organizaciji potrebna disciplina, je mogoče, da doseže organizacija tudi potrebne uspehe. Članstvo je njegova izvajanja z odobravanjem vzelo na znanje. Ko so se še obravnavala nekatera interna vprašanja podružnice same in so v debato posegli razni tovariši iz Mežice in deloma tudi iz Črne, je tov. predsednik v splošnem soglasju zaključil sestanek z željo, da bi bilo takih sestankov čim več kljub temu, da je Mežica precej oddaljena od centrale.

Zagorje. Pogajanja za kolektivno pogodbo apneničarjev T. P. D. so se vršila dne 20. maja na generalnem ravnateljstvu T. P. D. v Ljubljani. Pred pogajanja se je vršila še predkonferenca zaupnikov vseh treh organizacij v Delavski zbornici, ki so zavzeli enotno stališče za predstoječa pogajanja. Pogajanja so ob uvidevnosti z obeh strani potekala zelo mirno ter je končno prišlo do obojestranskega sporazuma in podpisa nove kolektivne pogodbe, ki se izraža v ugodnejši obliki od stare oblike. Predvsem je važno, da se je dosedanja III. kategorija spremenila v toliko, da so v njej vsi nad 18 let stari in delavci in delavke v IV. kategoriji pa vsi izpod 18 let stari delavci. Mezda se poviša v I. in II. kategoriji za dva dinarja, in sicer od 29 na 31 odnosno od 26 na 28 dinarjev na dan, v III. kategoriji od 23 na 25.50 Din na dan, dočim v IV. kategoriji mezda 20 Din ostane. Ker je v tretji kategoriji zaposlenih največ delavcev, je povišek najvišji.

Kurjačem se da k dosedanjim dokladam še 25 Din. Minerji dobe 2.50 Din dnevne doklade, izkladalci apna iz peči pa 2 Din dnevno.

Pri čl. 5. se je dodal odstavek: Ob delni ustavitvi dela ostanejo v delu prvenstveno oženjeni delavci I., II. in III. kategorije, ki so bili v podjetju zaposleni najmanj tri leta. Ako bi to ne zadostovalo, se bodo pa vsi navedeni menjaje zaposlovali. V primeru redukcije staleža delavstva zaradi delne ali popolne ustavitve dela se bo pri obnovitvi dela zaposlilo prvenstveno reducirane delavce v istih kategorijah kot so bili uvrščeni pred redukcijo. Pogodba stopi v veljavo dne 1. junija in je prvih šest mesecev neodpovedljiva, nato pa je odpoved možna, in sicer vsakega prvega v mesecu na dvamesečni odpovedni rok.

Tako je bil končno z delnim uspehom izravnani spor, ki so ga delavci z veseljem pozdravili.

Javornik. V nedeljo, dne 2. maja t. l., je sklicala podružnica NSZ na Javorniku članski sestanek, ki je bil razmeroma dobro obiskan, vendar pa bi zaslužil z ozirom na važnost dnevnega reda še večje udeležbe. Sestanek je otvoril predsednik podružnice tov. Kralj, ki je podal tudi izčrpno poročilo o raznih važnih vprašanjih, tikajočih se delavstva zaposlenega na Javorniku. Nato je poročal predsednik NSZ tov. Juvan, ki je predvsem priporočal, da se predlogi, katere je predložil tov. Kralj, sprejmejo, ker imajo namen izboljšati položaj delavstva. V nadaljnjih izvajanjih pa se je dotaknil vseh perečih vprašanj ter opozarjal na solidarnost delavstva, ki je danes bolj potrebna, kakor kdajkoli prej.

Ugotoviti moramo, da je tudi ta sestanek na Javorniku izpadel v vsakem oziru zadovoljivo in da kaže javorniška podružnica lep napredek in zanimanje za vsa delavska vprašanja. Želeli je le, da bi se takih sestankov udeleževali vsi člani in ne samo nekateri, ker se na teh sestankih vedno obravnavajo stvari, ki se tičejo celokupnega delavstva, predvsem pa vsega članstva, ki je organizirano v NSZ.

Zagorje. Dne 22. maja se je vršil v «Kino dvorani» članski sestanek vseh treh strokovnih organizacij. Udeležba je bila polnoštevilna delavcev apneničarjev. Predsedoval je zaupnik namesto

službeno zadržanega našega starešine tov. Savška. Poročali so zastopniki vseh treh organizacij o mezdnem gibanju apneničarjev, o poteku pogajanj in o doseženem uspehu pri sklenitvi nove kolektivne pogodbe, ki je znatno boljša od stare. Za našo organizacijo je poročal tov. Žerjal posebno o poteku pogajanj in posvetovanj in o doseženih uspehih. Zbrano delavstvo je z zanimanjem sledilo izvajanjem govornikov ter se je nato razvila debata, ki je potekla v redu in miru. Delavstvo je vzelo z zadovoljstvom na znanje vsa poročila in dosežene uspehe nove kolektivne pogodbe. Delavstvo pa ima sedaj dolžnost skrbeti, da nova pisana pogodba ne bo ostalo le kos popisanega papirja.

Nova podružnica NSZ v Konjicah.

V Konjicah je izvoljen pripravljalni odbor za ustanovitev podružnice NSZ, katerega tvorijo kot predsednik Kolarič Valter, tajnik Vaupot Bogoljub, blagajnik Kovačič Ivan in odborniki: Jezernik Jože, Gradišar Jože in Vedlin Franc. Ta pripravljalni odbor je zaprosil izvrševalni odbor, da skljuje čimprej sestanek delavstva in je Izvrševalni odbor sklenil, da se vrši ta sestanek v nedeljo, dne 30. maja t. l. v prostorih gostilne g. Sorman Gustava v Konjicah. Na sestanku bo poročal predsednik NSZ tov. Juvan iz Ljubljane. Delavce iz Konjic vabimo, da se tega sestanka polnoštevilno udeležijo. Nihče naj ne manjka, ker gre za interese delavstva samega. O nadaljnjem gibanju v Konjicah bomo poročali v prihodnji številki «Nove Prave».

Komunizem

— k Dan na dan čitamo, kako velika nevarnost v državi je komunizem. Inozemstvo je uverjeno, da je pri nas vse komunistično, kar leze in gre. Taka reklama bi v resnici lahko izostala, ker se po našem mnenju s takim načinom pisanja dela samo reklamo za komuniste.

Kako pa stoji v resnici s komunizmom, naj služi dejstvo, da se smatra vsakega za komunisto, ki ni zadovoljen s stanovanjem, s plačo, z delom, z brezposelnostjo itd., skratka, vsak, kdor je s čimerkoli nezadovoljen, je komunist.

Takih uslug komunisti za svojo propagando res ne zaslužijo.

Odpraviti je treba vzroke nezadovoljstva. Ljudem je treba dati kruha, zvišati je treba kupno moč konzumenta s pridnosti in delu odgovarjajočo plačo, pokazati je treba, da se hoče za malega človeka storiti vse, da se ne bo čutil v družbi kot četrto bitje, pa bo nezadovoljstva konec in s tem tudi komunizma.

Kdor k takemu delu noče pristopiti ali tako delo ovira, ta je vzgojitelj komunizma.

Vse motlive proti komunizmu v cerkvah, procesije, pa še tako lepe papeževe okrožnice komunizma ne bodo odpravile, ako se ne bo izpodklopalo temelja, na katerem se komunizem pase — nezadovoljstvo.

Boj je treba usmeriti napram onim, ki so povzročitelji nezadovoljstva, ker ti so propagatorji komunizma.

Glasilo J. S. Z. «Delavska pravica» z dne 26. maja omejuje 40letni jubilej Čehoslovaške narodno-socialistične stranke v Pragi ter poroča, da poštna po «Českom Slovu», da je v sprevedu sodelovalo 53.000 ljudi in da ni nikjer opaziti, da bi bili naši «plavi» zastopani pri teh proslavah. Če je poročilo res posneto po «Českom Slovu», potem je «Delavska pravica» storila prav grdo potvorbo, da je reducirala samovoljno udeležence spreveda od 90.000 na 53 tisoč ljudi. Ako bi bila pravična, bi tudi lahko zabeležila, da se je slavnost udeležila 12članska jugoslovanska delegacija, ki je sodelovala tako pri povorki kakor tudi na raznih zborovanjih. Obširneje poročilo prinašamo na drugem mestu. «Delavska pravica» ne bi bila to, kar je, ako bi drugače pisala, ker se je skregala s pravico. Nam je tudi prav.

ZANIMIVOSTI IN PRIPOMBE

Odkrita beseda

— k Razvoj našega notranjega političnega življenja v teku zadnjih let je povzročil razne posledice tudi v politiki našega narodnostrokovnega gibanja.

Ker sloni naša organizacija dosledno na programu narodnosocialističnega strokovnega udejstvovanja, ne more in niti ne sme zahajati na stranpeta, ako hoče veljati za resno in dosledno propagatorico narodnosocialističnih strokovnih idej.

Bistveno se loči naša organizacija od programov ostalih, poleg nas delujočih organizacij, v pogledu na našo narodno ideologijo kakor tudi v pogledu evolucionarnega stališča, ki ga zavzema v vseh vprašanih našega notranjega gospodarskega in socialnega izživljanja.

Zato nam je nemogoče slediti kakim prekućiskim nameram komunističnih provokaterjev ali tendenčno separatističnim podvigom kogarkoli.

Poleg svojega programa, ki ga moramo ščititi kakor punčico v svojem očesu, je jasno, da se moramo točno držati predpisov današnje pravne in socialne zakonodaje, uredb in naredb centralnih oblasti in banovin, tiskovnega zakona in z njim v zvezi izdanih uredb, navodil, ukazov in tolmačenj.

Vsi naši strokovnoborbeni nastopi na terenu za pravice pri nas organiziranega članstva se morajo gibati v mejah zakonitosti, vsaka naša osebno izgovorjena beseda mora biti v skladu s tozadevnimi predpisi.

Naš tisk, v katerem razglablamo razna gospodarska, strokovna in socialno-politična vprašanja, mora biti v skladu s predpisi tiskovnega zakona in tozadevnih drugih predpisov.

Popolnoma razumemo, da delavec, ko se mu zgodi krivica, in ta se na žalost le prevečkrat ponavlja, pozna samo svoj gnjev, jezo in odpor proti krivici in daje in hoče dati duška svojemu nezadovoljstvu tudi na način, ki ni v skladu z današnjo pravno zakonodajo.

Vodstvo organizacije takemu izvajanju nezadovoljstva ne more in ne sme slediti, marveč mora vplivati pomirjevalno, da delavec ne bo zaradi kake nepremišljene izrečene besede ali nepremišljeno storjenega dejanja trpel poleg socialnogospodarske krivice še posledice prestopka pravne zakonodaje.

Večkrat slišimo očitke, da smo premalo borbeni, da ne pišemo dovolj energično, kar da vse skupaj daje kapitalistu pobudo za še večje izkoriščevanje

delovnih sil v moralnem in fizičnem pogledu.

Vse lepo, lepe in morda tudi utemeljene zahteve in želje.

Ako smo resna narodna in strokovno dosledna organizacija, potem se ne moremo spuščati v dnevne politične dogodke, ne moremo hoditi med delavstvo z meči in sekuro, ne moremo propagirati krvave besnosti in ne moremo pisati krvavih člankov za državnega pravnika in njegov koš.

Ako je komunistična podtalna akcija prešla v kri in meso vsem nezadovoljnim, in teh je mnogo, povemo odkrito in jasno, da takim akcijam slediti ne moremo, ne smemo in ne hočemo.

Ne moremo se spuščati v hujškajoče govore in pisavo, ki razpalja strasti, ne moremo in ne hočemo reflektirati na najnižje instinkte človeške duše, ker nam leži preveč na srcu resnicoljubnost, odkritost in dostojnost.

Vpliv komunistične podtalne propagande ne sme zrušiti naše narodnosocialistične ideologije. Mi moramo ostati na višku človeškega dostojanstva in izražati svoje nezadovoljstvo nad dnevnimi krivicami, ki prihajajo stalno na pleča našega delovnega ljudstva, na način, ki je v skladu s tem dostojanstvom.

Če so bratje Čehi z istim programom dosegli svojo notranjo, socialno in gospodarsko konsolidacijo v popolnoma demokratičnem smislu, potem smo prepričani, da z istim programom dosežemo vidne in zadovoljive uspehe tudi pri nas.

Vsi tisti, ki iz užaljenega samoljubja učijo kriv nauk, se poslužujejo podtalnega ilegalnega delovanja za doseg svojih mračnih in neznanih ciljev, vsi tisti, ki rušijo red in disciplino v organizaciji samo zato, da zadoste svoji osebni užaljenosti in pohlepu, vsi tisti, ki svoje osebne nesposobnosti krijejo z neobjektivno in zlohotno kritiko onih, ki imajo voljo do poštenega dela, služijo sovražnikom narodnosocialističnega strokovnega pokreta.

Naša organizacija je trn v peti marsikomu bila, je tudi danes in bo tudi v bodoče. Služiti tem sovražnikom je izdajstvo.

Dovolj imamo legalnih forumov za obravnavo sporov, ki nastajajo vselej takrat, kadar se misli krešejo. Poslužimo se jih vedno in dosledno, ako hočemo obvarovati čistost in veličino narodnostrokovne ideje.

Toliko vsem, ki imajo dobro voljo in pošten namen.

Bojevnikom svetovne vojne in njih svojcem!

Za jubilejno razstavo slovenskega novinarstva na jesenskem ljubljanskem velesejmu potrebuje pripravljalni odbor poleg vseh drugih slovenskih časnikov tudi vse slovenske časnike in časopise, brošure in letake, ki so jih pisali in razširjali slovenski bojevniki na frontah ali v ujetništvu in na pohodih skoraj po vseh delih sveta. Predvsem je važen

dobrovoljski tisk, enako pomembna so pa tudi vsa glasila beguncev in internirancev ter političnih ali vojaških kaznjencev. Poiskati, zbrati in ohraniti moramo prav vse od pravega tiskanega in morda tudi ilustriranega časnika pa do litografiranih ali kakorkoli razmnoženih, torej tudi do pisanih ali z okorno roko risanih lističev, ki so samo po enkrat izšli. Tudi pisma z novicami, ki ste jih pošiljali tovarišem ali domov, spet poiščite, saj so taka pisma večkrat

nadomeščala časnike, ki jih ali sploh ni bilo ali pa niso smeli objavljati takih vesti. Ne pozabite tudi na letake, ki so prišli z one strani fronte z letaki ali kakorkoli, zlasti pa poiščite vse dobrovoljske in revolucionarne liste in letake. Prav vse zberite, naj bo še tako važen oklic, poročilo o zmagi ali porazu, še tako prešerno šaljiva in posmehljiva ali tudi osmrtnica.

Zberite vse, kar so drugi v našem jeziku pisali za nas, in tudi vse, kar smo mi v drugih jezikih pisali in razširjali med bratskimi in tujimi narodi. Poiskati in najti pa moramo tudi najvažnejše, kar so tuji pisali o slovenskih pokretilih, o dobrovoljcih in o slovenskih vprašanih sploh. Čim več bomo našli in zbrali, tem jasnejša in popolnejša bo slika, koliko smo Slovenci pretrpeli in koliko je naš narod žrtvoval za svojo svobodo in za mir človeštva!

Vse, kar imate ali najdete, pošljite takoj pripravljalnemu odboru za razstavo slovenskega novinarstva v Ljubljani, ali mu pa vsaj pisмено javite naslov in vsebino časnika, letaka, pisma ali slike. **Za vse posojene predmete prevzame razstavljalni odbor popolno jamstvo, da jih po razstavi dobi lastnik spet nepoškodovane in brez stroškov.**

Sklicujoč se na prvomajski oklic naših častnih predsednikov gg. ministra dr. Antona Korošča, ministra dr. Alberta Kramerja in ministra dr. Frana Kulovca, prosimo vse, zlasti pa našo duhovščino in učiteljsvo, naj nam pri tem delu pomaga s svojo vplivno besedo, a tudi z zbiranjem in organiziranjem zbiralne akcije. Trdno smo prepričani, da vsi Slovenci tako zberemo še mnogo prevažnega gradiva za zgodovino našega naroda.

Pripravljalni odbor za razstavo slovenskega novinarstva, Ljubljana, Velesejem.

Jesenice — Zenica

V Zenici se gradi najmodernejša in največja železarska veleindustrija. Izdelovali bodo prav vse, kar spada v to stroko. Vso liferacijo strojev in instalacijska dela izvršuje nemška veleindustrija Krupp, ki se bližajo že svojem zaključku in bo pričela ta velika tovarna obratovati, ki je po veliki večini v državnih rokah.

Bojazen za obstoj in nemoten razvoj naše železarske industrije na Jesenicah ni brez podlage, če se pomisli, da bo tovarna v Zenici kot državno podjetje gotovo uživala razne bonitete in privilegije, ki jih privatna železarska industrija ne bo deležna.

Ministrski predsednik dr. Stojadinović je ob priliki obiska v Zenici med drugim izrekel besede, da se blagodejen vpliv te industrije kaže že sedaj, ko še ni v popolnem obratu za Zenico in okolico. Bojazen za Jesenice ni brez podlage.

Popust. Vsi, ki potujejo na Oplenac na grob našega blagopokojnega viteškega kralja Aleksandra, imajo 66% popust na železnicah, ako šteje število udeležencev najmanj 20.

Zveza gostilničarskih zadrug je imela v Kranju svoj letni občni zbor. Iz referata posnemamo poleg drugih važnih zahtev tudi konstatacijo, da je krizo v gostilniški obrti povzročilo obubožanje našega delavca in kmeta. Zato da je treba provesti regulacijo plač, ker so delavci in kmetje važen konzument. Izrekel se je proti neugodni rešitvi minimalnih mezd, ker sredstva še ne ustanavljajo življenjskega standarda našega delovnega ljudstva. Kmet pa s kmetško zaščito tudi še ni prišel na svoj račun, ker je izgubil kredit. Omenjamo to vsled tega, da delavstvo vidi, da so od rešitve ugodnega življenjskega položaja delavstva odvisni tudi drugi stanovski poklici. Svoj čas je bil klic vseh stanov, da so gospodarsko krizo povzročile previsoke plače delavstva. Danes pa uvidevajo vsi, da bo gospodarske krize konec, ko bo kupna moč konzumenta dovolj jaka, da bo zmogla kriti brez težav živilske cene na trgu. Nove bojovnike za zboljšanje plač pozdravljamo.

Sporazum o delu v pristaniščih. Na Sušaku je bila sklenjena pogodba med pristaniškimi delavci in delodajalci o delovnem času v pristaniščih. Delavci bodo delali od 6. do 14. s polurnim odmorom ob 10., druga posadka pa od 16. do 24. s polurnim odmorom ob 20. Ta dogovor je že uveljavljen, zdaj pa bodo pristaniški delavci po svoji organizaciji skušali uveljaviti to pogodbo tudi za druga pristanišča.

Delo v pekarnah. Z novo naredbo banske uprave o odpiranju in zapiranju trgovskih in obrtnih obratovalnic, ki je stopila v veljavo dne 16. maja, smejo pekarne obratovati dnevno le od 3. do 15. ure pri dveh izmenah pa od 3. do 19. ure. Pripravljalna dela se smejo pričeti ob 24 uri. Raznašanje kruha se ne sme pričeti pred 5.30 zjutraj. Ker je s tem delovni čas spremenjen, pekom v zgodnjih jutranjih urah ne bo mogoče ispeči vseh množin kruha. Največ bo na razpolago lahko le nekaj bellega kruha po pol kilograma, žemlje in drugo pecivo, črni in rženi kruh bo odjemalcem lahko na razpolago šele v dopoldanskih urah. — V savski banovini je bila svoj čas izdana slična naredba, pa se ni obnesla, ker ni zadovoljila niti pekovi niti odjemalcev.

Kralj petroleja John Rockefeller je dne 23. t. m. umrl na Floridi v starosti 98 let, eden največjih bogatašev na svetu. Veliko imetja je daroval za znanstvene namene in razne druge socialne namene. Ustanovitelj tako zvane Rockefellerjeve ustanove, iz katere je črpala podporo tudi naša država.

Centralizem. Beograd je politično središče države. Tajnik beogradske industrijske zbornice, dr. Popović, je pa nedavno izjavil, da mora postati Beograd tudi gospodarsko središče v državi. Blagodejni vplivi takih središč se kažejo na vseh koncih in krajih, zato take namere ne moremo pozdravljati. Kaj, alj spe oni, ki se bore proti centralizmu?

Zahtevajte naš list v vseh obratih in lokalih, kjer trošite svoj denar!

ČLANOM NARODNO STROKOVNE ZVEZE

III priporočamo

Kolodvorsko

restavracijo

v Ljubljani

in moderno

Kavarno Majcen

za Bežigradom

TOČNA POSTREŽBA! SOLIDNE CENE!

Vsakdo naj ve,

da je trgovina s papirjem, pisarniškimi, razmnoževalnimi, tehničnimi in šolskimi potrebščinami

IV. BONAČ LJUBLJANA

Šelenburgova ulica 5

najbolje sortirana trgovina

Polnilna peresa, pisemski papir, albumi, pisalne garniture, keramika, bižuterija in druga moderna darila

Zastopstvo za OZALID

AVT. CIV. ING.

M. A. Stebi

ZASTOPSTVO ŠKODOVIH ZAVODOV

LASTNIK: L. PAULIČ

Elektromotorje iz znamenitih Škodovih zavodov v Plznu, kakor tudi lestence, svetilke, kuhalnike in vse električne aparate dobite

PO NAJNIŽJIH CENAH V PASAŽI PALAČE v Ljubljani, Aleksandrova cesta štev. 4

Posebno opozarjamo na najnovejše likalnice, s katerimi se prihrani 30—50% stroškov za tok

NA ZALOGI JE TUDI

VES OSTALI ELEKTRO-TEHN. MATERIJAL